

Funderingar om flugspön

"Det är ju inte bara detta att få fisk – det är känslan i och nöjet av att hantera ett utsökt redskap som också spelar stor roll", skriver NILS FÄRNSTRÖM i denna funderare över flugspön. "Men nog finns det en god portion överdrift då det gäller flugspön. Vilket framför allt kommer till uttryck i de stora redskapskatalogerna där superlativena hopas på varandra."

□ När man i snart 60 år fiskat med fluga blir man både förbluffad och imponerad av den utveckling som ägt rum på redskapsområdet. En utveckling präglad av den intensiva konkurrensen mellan fabrikanterna och den nästan fanatiska knåp-och-knep-amatörverksamheten då det gäller t ex flugbindningen.

När det gäller flugspön är amatörverksamheten mycket liten. Helt naturligt eftersom det är en komplicerad historia att bygga ett flugspö vilket fordrar inte bara stort kunnande utan även manuell skicklighet och tillgång till förstklassigt material. Vi har en verkligt begåvad spöbyggare i detta land, Kenneth Boström i Älmhult – han har byggt ett splitcanespö åt mig som är i samma klass som många av de stora ameri-

kanska kanonernas. (Dessutom är han ju en utomordentligt skicklig flugbindare.)

Min gamle vän Olle W Nilsson skrev förra året en ledare i Svenskt Fiske om flugspön vilken väckte en viss irritation på en del håll då han talade om snobbspön etc och menade att man kunde fiska lika bra med enklare grejor. Detta är i och för sig helt riktigt men var måhända avsiktligt tillspetsat för att sätta igång en eventuell diskussion. Å andra sidan är det ju så att har man en hobby som blivit något mer än en vanlig fritidssysselsättning så strävar man efter att få det bästa och är beredd att satsa på detta. Visst kan man lyckas lika bra i fisket om man använder ett enkelt men funktionsdugligt spö som om man har ett s k snobbspö. Men det är ju inte bara detta att

få fisk – det är känslan i och nöjet av att hantera ett utsökt redskap som också spelar stor roll. Och det är de små nyanserna – kanske inte heller så små – som spelar en viss roll. Man kastar också bättre med ett perfekt välbyggt spö och pysslar man om det, vårdar det, så har det i regel större livslängd än det billigare spöt.

Men nog finns det en god portion överdrift då det gäller flugspön. Vilket framför allt kommer till uttryck i de stora fiskeredskapskatalogerna där superlativena hopas på varandra.

En jäkla påk

Först några ord om de tre materialen – splitcane, glasfiber och kolfiber. Mitt första splitcanespö var byggt av Heddons i USA. Det var massfabri-

cerat men ett bra spö och relativt billigt. Sedan fick jag ett från Cummins i England och det var både styvt och relativt tungt i en längd av nio fot. Men med det spöt vann jag juniorklassen i precision i den första castingtävling jag var med i. Detta var på 30-talet och det var nästan som att slå i en spik med en hammare då jag la flugan i målringen. Sedan sålde jag spöt till Olle Törnblom som blev måttligt förtjust över denna affär.

– Det var en jäkla påk du lurade på mig, sa Olle.

Sedan dess har jag väl haft något femtiotal olika splitcane-spön, kanske fler. De första var med toppaktion men senare gick jag alltmera över till helaktion. Ett av mina bästa splitcane-spön är ett gammalt Leonard som efter ca 30 års bruk fortfarande är helt funktionsdugligt.

Men jag har också haft dåliga splitcane-spön av välkända märken. Ett sådant – som jag snart sålde – var ett litet Winston i 6,5 fot. Ett annat var ett något längre spö byggt av en av sönerna till den legendariske spöbyggaren Paul H Young i USA. Gamle Paul byggde utomordentligt fina spön men sönerna Jack och Paul Jr var inte lika begåvade eller också slarvade de en smula. I varje fall blev detta spö en stor missräkning – det var svårt att kasta med det – så jag gjorde mig snabbt av med det.

Ett av mina bästa spön, som jag i ett stadium av sinnesförvirring sålde, var byggt av E C Powell, pappa till den skicklige spöbyggaren Walton Powell i Kalifornien. Det var ett spö som var så bra att det nästan kastade själv. Men som plåster på såret fick jag senare som gåva av Walton ett av hans exklusiva "Golden Signature"-spön, vilka ju tillhör den sk snobbklassen. Men ett skönt spö att "snobba" med är det.

Mitt första glasfiberspö – ett av de första som kom hit – var tillverkat av Shakespeare. Ett litet lätt och trevligt spö men inte någonting revolutionerande i spöväg vad gällde kastegenskaperna. De glas-spön jag provat senare har jag aldrig tänkt på utan de har desto mera bekräftat det verkligt fina splitcane-spöets överlägsenhet.

Så fick jag det första kolfiberspöt som kom till Sverige – och det första som såldes i USA, gjort av Fenwick/Sevenstrand i en längd av åtta fot. Först blev jag imponerad av den ringa spövikten och den stadiga toppen som eliminerade olägenheten med toppvibration. Men fann att det i övrigt inte var så där sjuarsdeles bra. Kolfibern blev i viss mån en besvikelse. Det var inte det miraklet som tillverkaren förkunnade – framtidens spö som skulle utklassa alla andra spön. Jaha, tänkte jag, så var det med kolfibern – splitcane är ändå det enda riktiga.

Begåvade byggare

Men sedan har jag i viss mån fått tänka om. Ty det har kommit mycket bättre, ja helt förträffliga kolfiberspön. Lika väl som det finns bra och dåliga splitcane-spön – och glasfiberspön – så finns det kvalitetsskillnader då det gäller kolfiber. Det bästa jag provat och som jag nu ofta fiskar med är Walton Powells kolfiber. När jag för några år sedan hälsade på honom i Chico i Kalifornien sa han att kolfiber var en tveksam historia. Han trodde inte riktigt på detta material men påpekade också att det kanske hade framtidsmöjligheter. Så satte han själv i gång med det och lyckades över förväntan. Fördelen med kolfiberspön är ju deras tolerans då det gäller linvikten samt naturligtvis att de väger mycket mindre än både splitcane- och glasspön. Men de kan också byggas med högst varierande aktion.

Men låt oss se på de stora amerikanska spöbyggarnas kataloger. Sedan många år har jag följt utvecklingen hos den gamla spöbyggarfirman Leonard. Nu är det så att de flesta av dessa gamla firmor har fått nya ägare eller nytt folk och därför är namnet inte alltid en garanti för att produkterna är lika bra som tidigare. Men i något fall kan de även ha blivit bättre beroende på att de fått nya, mycket begåvade byggare.

Leonards har gjort ett utmärkt kolfiberspö – "The Golden Shadow", i längder från sju till tio fot – och det exemplar jag provat – ett nio fot – var utmärkt och i sam-

ma klass som Walton Powells. Deras nya splitcane-spö står också i särklass. Men så är de inte blygsamma i sina rekommendationer i katalogen.

Om kolfiberspöna säger de sålunda: "The graphite promise fulfilled" och påpekar att deras intensiva forskningsarbete fört fram till det bästa kolfiberspöt i marknaden. När det gäller splitcane hänvisar de till de gamla traditionerna och säger att t ex Leonard Duracane rods används av erfarna fiskare som uppskattar de finaste splitcane-spön. Om de olika spömärkena använder man ofta ord som exceptionellt, unikt och att t ex ingen spöbyggare lyckats bygga ett sådant utsökt spö som deras sju fots för AFTM-lina nummer tre i Letort-serien.

Detta är nu bara några axplock ur katalogtexten som man givetvis får ta med en nypa salt även om firman genomgående håller mycket hög kvalitet på sina produkter.

Orvis' spön torde vara mera kända och sålda hos oss och det gäller då inte minst deras impregnerade splitcane-spön. Ett impregnerat spö torde i princip vara att föredra framför ett av oimpregnerad bambu därför att det blir hållbarare och oömmare. Det fordrar inte den skötsel som ett vanligt splitcane-spö gör. Man behöver inte vara rädd för eventuellt ytsår på bambun som kan medföra att fukt tränger in i virket. Och det är okänsligt för stark värme och fukt.

Greppvänligt handtag

Orvis hade en mycket skicklig spöbyggare i Wes Jordan, som avled för några år sedan. Han byggde bl a spön med greppvänligt handtag format efter beställarens handlov.

Firman har en ovanlig stor sortering av splitcane-spön från små "myggspön" till lax-spön. De tillverkar också bra kolfiberspön. Dessutom bygger de ett spö av greenheart som bortsett från nyttan av ett sådant spömaterial ställer sig ganska dyrt – priset torde vara 350 dollar om det inte höjts i takt med inflationen. Jag har ett av Wes Jordans originalspön i nio fot som är

utmärkt för t ex havsöringsfiske med större flugor. Men också ett delikat Midge-Nymph med två olika toppar – varigenom man får ett spö på sju fot och sex tum och ett på sju fot och nio tum.

Orvis är i sin katalog sparsammare med superlativen och ger huvudsakligen rent sakliga beskrivningar.

Detsamma kan man nu inte säga om Thomas & Thomas Rodmakers i USA. De bygger utmärkta splitcane-spön som emellertid är mycket dyra och de framhåller gärna att de är utan konkurrens. Om sina "The Individualist Rods" säger de:

– Det finns inte bättre spön oavsett vad de kostar. Balans och perfektion är det kännetecknande för dessa spön. "Thomas & Thomas is truly unrivaled in the hand crafting of custom designed fly rods." Vilket alltså betyder att de inte har någon konkurrens då det gäller kvaliteten.

Nu har jag aldrig kastat med ett Thomas & Thomas-rod men förmodligen är deras spön i verklig toppklass – min gode vän Reidar Winerö har ett sådant spö och är storbelåten med det. Och det ser mycket fint ut.

Jag har nu bara tjuvat om amerikanska spön – men det finns ju även bra spön byggda i andra länder. Fast de bästa amerikanska är världens bästa. Hardys har byggt utmärkta spön och gör väl det fortfarande även om deras sortiment av splitcane numera inte är vad det en gång var. Det bästa engelska spö jag provat och som jag nu ofta fiskar med är det nio fots som Dennis Bailey byggt åt mig. Det är helt enkelt fantastiskt bra.

En sak jag funderat på är varför alla spön görs i standardlängder då det är frågan om ett individuellt hantverk – alltså 7, 7 1/2, 8, 8 1/2, 9 fot etc. Det finns visserligen en del varianter men de är ganska få. Varför inte t ex bygga ett spö med en längd om 8,7 fot eller 8,8?

Nåväl, spöfrågan är intressant och man kan spekulera över den i det oändliga. Om man sedan går in för ett lyxspö eller nöjer sig med ett billigare är ju den resandes ensak. ■